

Güncel Kentsel Sorunlar

Umut Seren Yarım*

Murat Sezik
Güncel Kentsel Sorunlar.
Malatya, 2020, Bilsam Yayınları

Kent; birçok bilim dalının ortak konusu olsa da kentlerle ilgili genel bir kavramlaştırma yapmanın, bir tanım ortaya koymak kolay değildir. Yine de 2006'dan bu yana dünya nüfusunun çoğunluğunun kentleşmiş olduğunu ve böyle devam ederse 2050'ye gelindiğinde dünya nüfusunun %75'inin kentlerden yaşayacağını göz önünde bulundurmak gerekir. Ancak dünyanın ne ölçüde kentleşmiş olduğunu kentlerde yaşayan nüfus oranı üzerinden düşünmek yetersizdir. Louis Wirth'in de belirttiği gibi kentin toplumsal hayat üzerindeki etkileri herhangi bir istatistiki nüfus oranına bakılarak çıkarılan sonuçlardan daha da büyüktür (Merrifield, 2017, s.26). Bundan dolayı kentsel sorunların ortaya konması ve çözümlenmesi anlamında ortak bir aklın oluşturulması ve problemlerin her yönüyle ortaya konması elzemdir.

Planlamadan katılıma göç olgusundan kent yoksulluğuna uzanan çoğu sorunun dün olduğu gibi bugün de güncelliğini koruyor olması özellikle Türkiye söz konusu olduğunda, süregelen sorunların aslında kronikleştiğini gözler önüne sermektedir. Kronikleşen kentsel sorunlara geçici-günübirlik çözümlerle yaklaşan ve çözüm bulmak yerine sorunları daha da ağırlaştıran ve yeni görünümüleriyle karşımıza çıkmasına neden olan politikalar araştırmacıların işini bir hayli zorlaştırmaktadır. Doç. Dr. Murat Sezik'in "Güncel Kentsel Sorunlar" (2020) adlı kitabı, aslında böyle zor bir dönemde kaleme alınması, güncel kentsel sorunların bütüncül olarak verilmesi ve sorunların genel bir resminin çekildiği akademik bir çalışma olması bakımından önemlidir.

* Doktora Öğrencisi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi,
E-mail: serenyarim@gmail.com

Orcid: <http://orcid.org/0000-0001-7799-1744>

Geliş Tarihi: 15.09.2020 ▪ Kabul Tarihi: 31.12.2020

Güncel kent sorunlarının geniş bir yelpazede ortaya konulduğu kitapta göçten kent yoksulluğuna planlamadan kentsel dönüşüme çevre sorunlarına, afet yönetimine, güvenliğe ve ulaşımaya kadar pek çok konu yer almakla beraber Türkiye’de yerel yönetimlerin bu sorunlar karşısındaki tutumları, politikaları ve yerel kalkınmadaki önemleri de farklı başlıklar altında ele alınmaktadır. Bu anlamda kitap her ne kadar biçimsel olarak iki bölümden oluşsa da kitabı “kentsel sorunlar” ve “yerel yönetimlerin bu sorunlar karşısındaki tutumları” şeklinde iki ana bölüme ayırmak da mümkündür.

Kent yalnızca sorunların yaşandığı bir arena değil aynı zamanda bireylerin yurttaşlık haklarını kullandıkları, müzakere edebildikleri dolayısıyla çözümleri de içinde barındıran bir mekândır. Zaten kent kavramının çıkış noktası da yurttaşlık ve hemşerilik kavramlarını ifade eden Latince civitas’tan gelmektedir. Holton (1999)’a göre toplumsal bir içeriğe sahip olan kent, önce yurttaşlık haklarının kullanıldığı mekândır. Dolayısıyla kitapta kentsel sorunların ortaya konmasının yanında yerel demokrasinin parçası olan yerel yönetimlerin ve kent konseylerinin Türkiye’de nasıl işlediğinin de gösterilmesi bu anlamda tamamlayıcı olmuştur.

Kitapta yöntem olarak betimleyici bir yöntem benimsenmiş; her başlıkla ilgili makaleler, kitaplar, dergiler taranmıştır. Akademik hayatından önce İl Özel İdaresi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü olan Sezik, buradan edindiği pratik bilgileri teoriyle harmanlayarak kentteki sorunları hem bir akademisyen hem de bir uygulayıcı gözüyle ortaya koymuştur.

Mart 2011’de Suriye’deki çatışmalarla beraber Türkiye açısından yepyeni bir dönem başlatan Suriyeli sığınmacıların kitlesel göçü Türkiye’nin göç kabul tarihindeki önemli olaylardandır. Haliyle kentlerin en çok etkilendiği ve ana problemlerinden biri olan göç, kitapta ilk konu olarak ele alınmıştır. Çalışmada, Suriyeli sığınmacıların kentlere etkisinin yanında nüfus mübadelesi anlaşması sonucunda Türkiye’ye gelenlerden Bulgaristan’dan gelen göçmenlere, Ahıska ve Afganistan Türkmenlerine kadar zorunlu göçle gelenlerin kentler üzerindeki etkileri detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Kitabın üretim iklimi de oldukça değişkendir. Bir yanda 1990 sonrası yapısal reformların gölgesinde kalmış kentler ve o kentlere son dönemde eklenen yeni sorunlar öte yanda buna çözüm bulmaya uğraşan merkezi ve yerel yönetimlerin politikalarının, kent planlamalarının içinde bulunduğu çözümsüzlük paradoksu... Bu açıdan kitabın “Kentlerde Planlama ve Yönetim Sorunları” başlıklı bölümünde kentsel planlamaların içinde bulunduğu değişken ve zor durumu “paradokslarla”

ortaya koyan yazar, aslında bu paradoksal durumun neredeyse uygulama ve düşünce arasındaki bütün kentsel sorunlara da tekabül edeceğini bize anlatmaktadır.

Tüm bu konu zenginliğinin ortaya konması çok değerli olmakla birlikte kentlerle ilgili bilmediklerimizin bildiklerimizden kat kat fazla olduğunun da farkında olmak gerekir. Akademik olarak kente yaklaşım biçimi genelde “kentle ilgili bilinenleri” tekrar üretmek ve yönetmek üzerinedir. Oysa kentlere bilinmeyenler üzerinden yaklaşmak hem onu anlamada hem de ortaya çıkacak sorunların çözümünde eşsiz olanak sunacaktır. Kentle ilgili şimdiye kadar ortaya konulanları bilmek ve anlatmak ne kadar kıymetliyse madalyonun öteki yüzünü de yani bilinmeyi de söylemek olası sorunları daha ortaya çıkarmadan çözmemizi de sağlar. Dolayısıyla alan yazınında bu ikisini bir arada görmek çok kıymetlidir.

Temel sorunların ele alındığı ve okuyucu için anlaşılır bir üslup ve dille yazılan kitap, bizi “bilinenlerin bilgisine çekerken” bilinmeyenlerin de ne kadar değerli ve önemli olduğunu açığa çıkarmaktadır. Özellikle son dönemde Çin’in Wuhan kentinde ortaya çıkan ve küreselleşmenin etkisiyle tüm dünyaya hızla yayılan Covid-19 pandemisi her geçen gün daha da kalabalıklaşan kentleri sorgulanır hale getirmektedir. Kentsel sorunların ve de dolayısıyla çözümlerin 1970’lerdeki gibi olamayacağını ve yeni kavramların, planlamaların, politikaların oluşturulması gerektiğini göstermiştir. Planlamadan güvenliğe, kentlerin yaşanabilirliğiyle ilgili “bilinmeyi bilmeye” ne kadar ihtiyacımız olduğunu ortaya koymuştur. Kitabın son bölümünde yer alan “Dirençli Kentler” kısmı bu konuya dikkat çekmesi ve kapıyı aralaması anlamında çok önemlidir. Bu anlamda günümüz dirençli kentlerinin çözüm odaklı olmasının yanında olası yeni sorunları bulgulayabilen bütüncül yaklaşımlarıyla hiçbir canlıyı dışarda bırakmayan bir düşünsel iklime kavuşması gerekmektedir.

Kentsel mekânın her ne kadar birçok bilim dalının ortak konusu olmasına karşın hızlı kentleşme ile birlikte sorun çözme aşamasında yetersiz kaldığını ifade eden Sezik, bu bilim alanları içerisinde “siyaset”in çözüm üretme noktasında daha etkin bir bilim alanı olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda kitap siyasetin ve yerel siyasetin, canlı bir organizma olarak kabul edilen kentler üzerindeki tasarruflarına odaklanmaktadır. Göç, Kentleşme ve Kentlileşme, Kentsel Yoksulluk, Alan Yönetimi ve Kentsel Planlama, Kentsel Dönüşüm, Kentsel Rant, Yönetişim, Ekoloji, Kent Güvenliği, Kentiçi Ulaşım ve bunlara benzer kentsel sorun alanlarının daha da derinleşmeden üstesinden gelinmesi Sezik tarafından siyasetin yaklaşımına bağlanmaktadır. Güncel kentsel sorunların önemli bir kısmını tarihsel süreci ile birlikte

ele almak ve okuyucuların kentlerin içinde bulunduğu sorunlar hakkında düşünmesine katkıda bulunmak amacıyla güden bu çalışmanın kente ilgi duyan, kenti içselleştiren ve önemseyen “kentsel duyarlılığı yüksek” herkes için kaleme alındığını söylemek yerinde olacaktır.

Kaynakça

- Holton, R. (1999). *Kentler, kapitalizm ve uygarlık*. Ankara: İmge Yayınevi.
Merrifield, A. (2017). *Yeni kent sorunu*. İstanbul: Tekin Yayınevi.
Sezik, M. (2019). *Güncel kentsel sorunlar*. Malatya: Bilsam Yayınları.